

Parelli: denken als een paard

‘De dynamiek van de rijkunst kan op natuurlijke wijze ontstaan door middel van communicatie, begrip en psychologie. Het tegenovergestelde is de reguliere rijkunst, die in sommige gevallen gebruik maakt van werktuigen, angst en intimidatie.’ Aldus de definitie van Natural horse-man-ship, waarmee het boek van de Amerikaanse paardenman Pat Parelli begint. Die kun je in je zak steken, als beoefenaar van de reguliere rijkunst.

Eddy Modde, geflankeerd door zijn schimmelruin Opère (v. Pion).

Het roept wat weerstand op, zo'n zin. Want of je nu behoort tot de beoefenaars van de reguliere rijkunst of tot het gilde van de 'Natural horse men'; gebruik maken van angst en intimidatie zou niet tot het standaard takenpakket mogen behoren. Dat weet een dressuurruiter net zo goed als een paardenfluisteraar. En waarom zou een dressuur- of springruiter geen gebruik kunnen maken van communicatie, begrip en psychologie?

Het is tijd om de natural horseman en de beoefenaar van de traditionele rijkunst dichter bij elkaar te brengen. Tijd voor duidelijkheid. PaardenSport ging op bezoek bij Parelli instructeur Eddy Modde. In het Zeeuwse Oostburg runt hij een trainingscentrum waar mensen zich kunnen bekwamen in de omgang met hun paard volgens de Pat Parelli methode. Eddy: "Parelli leert mensen te denken als een paard."

Paard als spiegel

Eddy Modde vertelt: "In 1996 werkte ik in Amerika op een ranch. Ik mocht te paard het vee bijeendrijven. Dat was fascinerend. Die paarden hadden een job te doen, ze wisten wat hun taak was en dachten echt mee. Die kant van een paard kende ik niet, ik wilde daar graag wat mee doen. Een jaar later ging ik op werkvakantie naar Australië. Ik had op dat moment geen eigen paard, maar ik reed recreatief. In Australië kwam ik mensen tegen die met

Foto's: Janine Verhoef

Het trainingscentrum van Eddy Modde heeft een lichte, halfopen rijhal.

Parelli bezig waren, en de methode greep me. Toen Pat Parelli een demonstratie gaf, ging ik kijken. Ik zag hoe hij een paard met minimale aanwijzingen door de piste stuurde. Hij speelde op de grond met paarden, liet ze uit vrije wil de trailer inlopen, bereed ze zonder werktuigen en liet ze op onzichtbare aanwijzingen de meest ingewikkelde dressuuroefeningen uitvoeren. Ik was zó onder de indruk, dat ik besloot: 'dat wil ik ook'."

"De Parelli methode is niet direct een vorm van training, maar een manier van omgang. Het is niet zo dat je bij jezelf denkt: 'ik haal mijn paard uit de stal en dan ga oefeningen doen', maar je past het principe toe zodra het paard je ziet, als je naar de stal loopt dus. De Parelli methode heeft veel te maken met hoe je zelf bent en hoe je je voelt. Paarden hebben dat heel snel in de gaten. Indirect is het eigenlijk een mensentrainingsprogramma waarmee paarden getraind worden. Soms moet je aan je eigen emotionele toestand werken, want die beïnvloedt je paard. Het paard is echt een spiegel; als je te haastig bent of niet rechtlijnig, dan hebben paarden vaak zoiets van: 'volgens mij niet'. Uit angst of dominantie. De Parelli methode verandert mensen; het werkt door op hoe je met mensen of met jezelf omgaat. Het is altijd terug te draaien naar je eigen benadering. Een definitie die Parelli zelf geeft van zijn methode is: 'teaching people to teach horses'. Dat dekt de lading."

Doel

Het doel van de Parelli methode is eigenlijk voor iedereen verschillend. Het merendeel van de mensen dat bij Eddy een cursus volgt wil 'gewoon' beter met zijn paard leren omgaan, het paard leren begrijpen. Eddy: "De meeste cursisten maken kennis met Parelli uit nieuwsgierigheid. Ze hebben ervan gehoord en willen kijken wat het precies is. Maar er zijn ook veel mensen die een specifiek probleem hebben met hun paard en daarvoor een oplossing zoeken. Paarden die zich niet laten vangen in de wei, die niet stil willen staan bij het poetsen of opzadelen, paarden met problemen tijdens het rijden en natuurlijk het trailerladen."

De paarden worden getraind, en vaak ook gereden, met een touwhalster.

PUZZELSTUKJES OP HUN PLAATS

Priska de Noot volgt de cursus met de schimmel Spike, een kruising Arabier x Paint. "Voordat ik de Parelli methode leerde kennen, reed ik op een westernstal, maar vaak snapte ik eigenlijk niet waar ik mee bezig was. Dan riep iemand 'Wat een mooie verzameling', terwijl ik eigenlijk niet wist wat ik had gedaan. Paardrijden is moeilijk als je dingen niet goed uitgelegd krijgt. Eddy zorgt ervoor dat de puzzelstukjes precies op hun plaats vallen." "Ik ben nu level 2 en wil graag level 3 halen. Eigenlijk zou ik daarna verder willen gaan, maar als je voorbij level 3 bent, moet je naar Amerika en ik weet niet of dat tot de mogelijkheden behoort. Ik ben nu drie jaar met Spike bezig. Spike is een heel slim paard, hij heeft een trukendoos van hier tot Tokio. Soms is hij net een stripfiguur. Als ik iets niet effectief doe, reageert hij gewoon niet of hij gaat iets anders doen. Hij speelt graag spelletjes en ik heb moeten leren om daar niet boos om te worden. Heel vaak moet je bij jezelf denken 'Hij doet dit niet om mij te treiteren. Hij is een paárd.'"

Op de vraag wat zijn eigen doel is, antwoordt Eddy: "Ik wil zo goed mogelijk worden. Voor zoveel mogelijk mensen én paarden een verandering teweeg brengen. De Parelli methode behelst grondwerk, maar ook het rijden onder de man. Als je de principes onder de knie hebt, kun je kiezen in welke discipline je het zwaartepunt wilt leggen. Mijn interesse

Wijken voor druk kan ook betekenen dat je het paard vraagt op een vingerbeweging achterwaarts te gaan.

gaat uit naar de dressuur, niet om zelf wedstrijden te rijden, maar om aan dressuurruiters te laten zien dat op een andere manier ook heel veel met een paard bereikt kan worden. Gelukkig staan de laatste tijd steeds meer 'grote namen' open voor alternatieve methoden. Daardoor wordt de basisruiter ook steeds meer open minded. De Academy van familie Bartels is een goed voorbeeld van een toonaangevend bedrijf dat graag verder kijkt. Die nodigen mensen als Emile Voest, Annemarie van der Toorn - van Monty Roberts Nederland - en mijzelf uit op het Horse Event, zodat we kunnen laten zien wat we doen."

Hoe werkt het?

Eén van de principes van 'Parelliën' is dat het paard moet reageren op druk en dat de druk moet verdwijnen zodra het paard reageert. Parelli bedacht grondspelen die tot doel hebben de communicatie tussen mens en paard te verbeteren. Als je in staat bent om goed te communiceren met je paard, neemt het wederzijds begrip én de controle toe. Een paard kan zes kanten op bewegen, of zwichten. Parelli zegt in zijn boek: "Het is jouw taak om een beleefd samengaan met je paard op te bouwen door het ontwikkelen van de zes manieren van wijken of nageven. Voorwaarts, achterwaarts, naar rechts, naar links, omhoog

en omlaag." Het is de bedoeling dat een paard op de geringste druk reageert door te wijken voor de druk. Parelli: "Als je je paard door middel van hand- of vingerdruk vraagt om opzij te gaan omdat hij in de weg staat, en er is meer dan een ons druk nodig om het effect te krijgen, dan is hij niet geweken. Het paard verzette zich."

Eddy Modde legt uit: "Als een paard niet reageert op druk, komt het erop neer dat je het paard moet lezen. Aan zijn houding of de blik in zijn ogen kun je zien of er sprake is van spanning. En die kan voortkomen uit angst of verzet. Bij angst is het zaak om de druk te verminderen, wij noemen dat 'retreat' ofwel terugtrekken. Je gaat terug van druk uitoefenen naar aaien. Als het verzet voortkomt uit dominantie moet je kijken of je eigen positie wel goed is. Sta ik goed? Vroeg ik het op het juiste moment? Als je dat zeker weet, kun je de druk verhogen."

"Bij twijfel tussen angst of dominantie heb je vijftig procent kans dat je goed zit. Als je het niet zeker weet, moet je in eerste instantie de druk verlagen, omdat je altijd moet vermijden dat je je paard dwingt. Dat is essentieel bij de Parelli methode."

"Veel mensen hebben moeite om druk uit te oefenen en vaak is dat terecht. Paarden onderling hebben daar geen last van, die

STATE OF MIND

- Extreme angst kun je herkennen doordat het paard het hoofd hoog houdt en zijn nek spant. De ogen zijn wijd open en knipperen niet. Ook oren en staart zijn stil en gespannen.
- Ook een dominant paard maakt zich hard en heeft spanning in zijn lijf, maar de blik in zijn ogen is anders.
- Een paard dat kalm is, houdt zijn hoofd laag. De oren zijn soepel en beweeglijk en de blik is rustig en attent. Een kalm paard uit zijn state of mind vaak door te likken en te kauwen.

PLEZIER MET JE PAARD

Jan Nico Elings is met zijn Arabier Lazmir level 2. Hij berijdt de zesjarige vos zonder zadel en hoofdstel en stuurt hem vlekkeloos door de bak. Ook tijdens het grondwerk volgt de pony zijn baas op de voet, zonder halster of touw. Jan Nico: "Ik vind het een uitdaging om mijn paard zo mooi mogelijk te laten lopen, maar niet zoals bij dressuur. Voor mij is er geen betere manier dan de Parelli methode. Ik vind het prettig om op een vriendelijke manier met mijn paard bezig te zijn. Op mijn vorige stal kwam Eddy iemand helpen met trailerladen. Hij werkte ook even met het paard dat ik toen had, een vrij moeilijke Haflinger, en ik was onder de indruk van wat hij deed. In vijf minuten kon Eddy meer met mijn paard dan ik zelf! Toen ik Lazmir kocht, ben ik bij Eddy de cursus gaan volgen. Wat mijn doel is? Plezier hebben met mijn paard, en level 3 bereiken."

De paarden op het trainingscentrum zijn gehuisvest in open stallen, met zicht op de binnenmanege en de buitenwereld.

oefenen vaak heel veel druk uit op elkaar, maar die weten dan ook precies of het op het juiste moment was, en hoe ver ze kunnen gaan. Als je niet goed met je paard omgaat - en daarbij moet je voor ogen houden dat elk paard verschillend reageert en dat er geen lijn te trekken valt voor alle paarden - loop je het risico dat het paard vertrouwen verliest. De ideale state of mind om te leren is als een paard vertrouwen heeft in jou en zijn omgeving. Een paard dat angstig of onzeker is, zal proberen te vluchten of zelfs agressief

Opère verdeelt zijn aandacht tussen de fotograaf en iets dat achter hem gebeurt.

worden. Aan de andere kant kan het gedrag van een paard dat heel speels en zelfverzekerd is, een paard dat gemakkelijk dominant gedrag vertoont, ook doorslaan naar agressie."

Waar kennis eindigt..

De Parelli methode geniet mede bekendheid vanwege het trailerladen. Parelli leert je om je paard zodanig op druk te laten reageren, dat je hem de trailer in kunt sturen, zonder zelf voor hem uit de laadklep op te lopen. Eddy: "Het paard gaat voorop. Als je het paard vraagt om naar de trailer toe te gaan, als hij dus zelfstandig gaat, loopt ie precies tot hoever hij zelf durft. Als hij niet meer durft, neem je de druk weg, je blijft dus niet drijven. Dan ga je een stapje terug, en vervolgens weer een stapje verder. Het paard neemt op deze manier zelf de beslissing om zijn angst te overwinnen. Hij wordt dus niet bang voor jou of voor de trailer en loopt vol zelfvertrouwen de trailer in."

Vriendelijk zijn, niet dwingen, alles draait om respect. Maar kan alles vriendelijk? Moet je nooit op je strepen gaan staan?

Parelli zegt in zijn boek: "Je moet assertief zijn. Ingrijpen als dat nodig is. Assertiviteit houdt precies het midden tussen agressie en ruggraatloosheid. Wees dus zo streng als nodig is zonder geërgerd of kwaad te worden; wees zo vriendelijk als je kunt zonder een watje te zijn." Eddy Modde kent ook het gevoel dat boosheid

LEVELS

Parelli deelt Natural horse-man-ship in naar niveau. De levels lopen van 1 tot en met 10.

- Level 1: Natural Horse-Man-Ship als hobby
- Level 3: Natural Horse-Man-Ship enthousiasteling
- Level 6: Vakman
- Level 10: Kunstenaar

Eddy Modde heeft momenteel level 3. "Ik heb Pat Parelli wel eens horen zeggen dat hij met level 8 bezig is. Pat is een goede vriend en bewonderaar van paardenafrichter en circusartiest Freddie Knie. Wat die man met paarden doet, kun je betitelen als level 9. Parelli noemt in zijn boek een show waarin Knie zestien hengsten in een piste in draf door elkaar liet weven' één van de wonderlijkste taferelen die hij ooit zag'. Parelli en Knie gebruiken - los van elkaar - eigenlijk dezelfde methode. Ze hebben die niet samen ontwikkeld, maar hebben wel veel samen gefilosofeerd en gepraat over paarden."

naar boven kruipt: "Je kunt frustratie voelen in verschillende nuances. Maar het is zaak te beseffen dat als je boos wordt, je aan het einde zit van je kennis. Het is de uitdaging om op dat moment jezelf terug te fluiten. Ook Pat Parelli wijzigt van strategie zodra de situatie daarom vraagt. Flexibiliteit is belangrijk. Bij trailerladen bijvoorbeeld, is er heel vaak sprake van tijdsdruk. Je moet weg, of in mijn eigen geval staat er publiek te kijken tijdens een demonstratie. Dan is er sprake van druk van buitenaf, waardoor je je laat beïnvloeden. En dan wil je te snel, waardoor er frustratie ontstaat. Als het je lukt om jezelf op dat moment terug te fluiten, zul je merken dat het paard sneller in de trailer staat, dan wanneer je je toevlucht zoekt tot geweld."

Janine Verhoef

Het boek Natural Horse-Man-Ship van Pat Parelli is verkrijgbaar via www.mediaboek.nl. Kijk voor meer informatie op: www.parelli.nl.